

ordinentur ad finem charitatis, quæ possunt intelligi de virtutibus acquisitis, quæ non censentur Christianæ virtutes, nisi informentur charitate, sed altiori modo in virtutibus per se infusis illa verum habent. Allegari etiam solet Augustinus, concion. 26 in Psalm. 418, ubi dicit justitiam esse opus gratiæ; sed ibi non agit de particulari justitia morali, sed de illa quæ justificat impium; Gregorius etiam, homil. 5 in Ezechiele, et 2 Moral., cap. 26, alias 36, Spiritui Sancto tribuit has virtutes morales. Et idem fere habet Ambrosius, 6 Exameron., cap. 7, et lib. 5 in Lucam. Ac denique Hieronymus, præfat. in Lamentat. Jeremiæ, dixit hominem peccando omnes virtutes amittere, quod melius de his virtutibus quam de acquisitis intelligitur. Hæc ergo satis sunt ut hæc sententia magis consentanea Patribus esse dicatur, cui non parum probabilitatis adjunxit catechismus Ecclesiasticus a Pio V probatus, qui, tractando de Baptismi effectu, in illo posuit, *nobilissimum omnium virtutum comitatum, quæ in animam simul cum gratia divinitus infunduntur.*

CAPUT X.

UTRUM PRÆTER VIRTUTES OMNES INFUNDANTUR CUM GRATIA HABITALI DONA SPIRITUS SANCTI, QUÆ SINT ETIAM HABITUS SUPERNATURALES A VIRTUTIBUS DISTINCTI?

1. Sententia Scoti. — Auctores qui negant dari actus supernaturales diversæ rationis ab actibus virtutum, et peculiari ratione attributos Spiritui Sancto, qui ex singulari ejus instinctu fiunt, consequenter etiam negant dari habitus donorum a virtutibus distinctos. In qua sententia sunt Scotus, Major, Gabriel, et alii quos cap. 12 et 16 libri præcedentis allegavi, qui, præter supra dicta, uti solent hac ratione, quia impossibile est dari habitus donorum qui non sint virtutes, quia tales habitus non possunt non esse boni et honesti, imo et optimi, quia ad optimos actus inclinant; ergo reddunt bonum habentem, quia disponunt illum ab bene et optime operandum; ergo sunt virtutes, quia virtus est dispositio perfecti ad optimum, seu que bonum facit habentem, et opus ejus bonum reddit. Et alioqui dona ponuntur esse per se infusa; ergo erunt virtutes per se infusæ. Quomodo ergo distingui poterunt a virtutibus infusis? Verumtamen hæc ratio solum de nomine contendit, ideoque tollenda est ambiguitas vocis, nam, generali quadam

ratione, et omnes virtutes infusæ dona sunt, quia ab Spiritu Sancto dantur, ut eis promoveamur ad salutem æternam, sicut Jacobus dixit: *Omne datum optimum, et omne donum perfectum desursum est, descendens a Patre luminum.* In qua significazione non solum virtutes, sed etiam gratiæ gratis datae possunt dona vocari, juxta illud Pauli ad Corinth. 42: *Alii per Spiritum datur sermo sapientiæ, alii autem sermo scientiæ, etc.* Imo, non solum habitus, sed etiam actus infusi possunt dona Spiritus Sancti vocari; nam Apostolus ibi de operationibus præcipue loquitur, et Augustinus dicit Deum voluisse ut sint nostra merita, quæ sunt ipsius dona, quod dixit propter actus ex gratia factos. Similiter, lato modo seu generice loquendo de virtute, omnis habitus honestus ex objecto est vera virtus, et, si a solo Deo fiat in nobis, erit virtus infusa; nam illi conveniet vulgaris definitio virtutis attributa Augustino; erit enim bona qualitas mentis, qua recte vivitur, et nullus male utitur, quam Deus in nobis sine nobis operatur. In hoc ergo sensu non quæritur an præter virtutes infundantur dona, quæ non sint virtutes illo generali modo; nam si talia dona infunduntur, evidens est esse bonas mentis qualitates, quibus nemo male utitur, cum eis non utatur, nisi motus a Spiritu Sancto, qui talia dona solus in nobis operatur. Nihilominus tamen applicata sunt illa generalia nomina ad significandas diversas species bonorum habituum, quæ sumuntur ex diversis modis honeste operandi, scilicet ordinario modo, et quasi per proprium motum et discursum, vel ex speciali instinctu et motione Spiritus Sancti. Et nomen virtutis accommodatum est habitui operanti bonum, quasi ex propria motione hominis; nomen autem doni per Antoniasiam dicitur de habitu, quo fit homo bene mobilis a Spiritu Sancto ipsum speciali instinctu movente. Ratio ergo facta solum probat hæc dona habitualia, si dantur, esse virtutes, generatim et abstracte loquendo; non tamen probat esse illas virtutes, quas præcedenti capite explicuimus; possunt enim esse specie distinctæ, et ad indicandam distinctionem, propter specialem proprietatem, dona appellari, ut nomina, quibus distincte loqui possimus, habeamus.

2. Habitus donorum distincti ab habitibus virtutum possibles sunt. — *Valentia, 2 tom. disp. 5, quæst. 8, punct. 1, § Vult igitur, non admittitur.* — Supposita ergo distinctione supra explicata inter actus donorum et

virtutum, evidens est possibles esse habitus donorum distinctos ab habitibus virtutum, posseque a Spiritu Sancto simul cum habituali gratia infundi. Probatur, quia si actus donorum sunt possibles, etiam potest infundi qualitas, quæ in nobis sit principium in trinsecum producendi tales actus, et in nobis permaneant cessante actu, quem habitum vocamus. Probatur assumptum, quia nulla est ratio cur hoc repugnet in his actibus potius quam in illis, cum omnes sint supernaturales in substantia, et consequenter voluntas æque indigeat supernaturali principio, quo fiat potens ad hos actus efficiendos. Neque etiam fingi posset ratio cur, si tales actus secundi supernaturales sunt possibles, non sit etiam possibilis actus primus, qui sit principium illorum per modum habitus. Unde regula generalis est, ad omnem actum immanentem supernaturalem posse infundi internum principium supernaturale, saltem ex parte potentiae, elevans illam, sicut ad visiōnem beatam datur lumen gloriae, et ad dilectionem Dei datur habitus charitatis, et eadem ratio est de cæteris, ut dixi. Unde etiam concluditur tales habitus donorum, si dentur, esse specie distinctos ab habitibus virtutum, quia habitus specificantur et distinguuntur per actus et objecta; sed ostensum est actus donorum specie distinguiri ab actibus virtutum ex diverso objecto formalis motivo; ergo etiam habitus donorum, si dantur, erunt specie distincti ab habitibus virtutum. Unde non probo quod vir quidam doctus scripsit, habitus donorum perficere potentias in ordine ad eadem opera, ad quæ virtutes concurrunt ordinario modo, sub alia tamen ratione qua peculiariter procedunt ex divino Spiritu Sancti instinctu, nam in eodem actu considerare possumus quod procedit ex peculiari instinctu Spiritus Sancti, et sic refertur ad donum, et quod procedit ab homine, ut agente quodam secundario, quo pacto proprie elicetur a virtute. Hoc, inquam, non probo, quia interni actus voluntatis doni, et virtutis, substantialiter distinguuntur ex motivis propriis, et quando homo operatur ex dono, solum ex motivo talis actus operatur; ergo talis actus nullo modo potest a virtute elicere; sicut e contrario, quando virtus operatur ex proprio motivo, non concurrit donum. Quod si contingeret (quod non est morale), voluntatem simul et æque proxime operari ex utroque motivo, non eliceret unum actum, sed duos, juxta vera

principia de distinctione moralium actuum in superioribus posita, quia non possunt duæ species essentialiter distinctæ æque primo in unam entitatem coalescere, neque habitus possunt concurrere ad tertium quemdam actum specie distinctum a propriis. Si ergo admittuntur hi habitus donorum, non sunt confundendi cum virtutibus quoad efficaciam actuum. Neque illa duplex consideratio actus, ut ab Spiritu Sancto vel ut ab homine, quidquam juvat; nam etiam in actu doni, ut sic, invenitur ille duplex respectus, quia essentialiter utrumque includit; nam et est actus vitalis et liber, ut est voluntatis. Quamvis ergo actus doni elicatur ab homine, ut agente secundario, non ideo elicetur a virtute, nec sub tali ratione considerari potest.

3. Excitatur quæstio de facto. — *Prima opinio, quam tenet Vasquez cum Alense.* — Nihi lominus tamen, in quæstione de facto, aliqui opinati sunt non oportere dona Spiritus Sancti infundi per modum habitus, etiamsi per modum actus conferantur. Ita sentit Vasquez, 3 p., disp. 44, c. 2, n. 7, ubi refert Alensem, dicentem actum doni timoris esse elicitem a virtute humilitatis, nec postulare habitum distinctum ab illa, quod, inquit, nostræ doctrinæ non adversatur, qui dicimus dona Spiritus Sancti non esse peculiares habitus distinctos ab habitibus virtutum, sed esse peculiares actus; ubi definite profert sententiam de habitibus, quam indecisam reliquerat 1. 2, disp. 89, c. 2. Dum autem discrimen constituit inter actus et habitus, videtur concedere actus donorum essentialiter distinctos ab actibus virtutum; alioqui non magis erunt dona peculiares actus quam peculiares habitus; si enim donum non esset nisi actus quidam virtutis cum quadam perfectione accidentaria, etiam habitus virtutis a quo procedit, quatenus potest esse principium actus sic perfecti, erit donum in habitu. Et ita existimo consequenter loquendum esse, juxta opinionem Scoti, et aliorum qui illam sequuntur, et fortasse idem sensit dictus auctor; nam si sentiret actum doni esse diversi ordinis ab actibus virtutum, profecto non diceret elici a virtute. Vocavit ergo peculiarem actum, quia non quilibet actus virtutis, sed heroicus, vel peculiari modo factus nomine doni significatur, indicatque hanc denominationem non refundi in habitum, quia ex actuali instinctu Spiritus Sancti sumitur. Unde in posteriori loco negat dona, quæ sunt habitus, ex loco Isaiae colligi. Ex aliis vero Theologis, non invenio qui ne-

gent dona esse habitus; nam qui dicunt actus donorum non essentialiter, sed in modo accidentaliter differre ab actibus virtutum, nihilominus dicunt dona esse habitus eosdem, qui sunt virtutes. Qui autem distinguunt dona a virtutibus, tam de habitibus quam de actibus communiter loqui solent, ut statim referam.

4. *Ratione munitur superior sententia.* — *Probatur secundo eadem sententia.* — *Confirmatio.* — *Probatur tertio.* — Non caret tamen hæc sententia difficultate, etiam positis actibus donorum, eo modo quo in superiori libro a nobis explicati sunt. Primo, quia illi actus donorum extraordinarii et rari sunt, quia per motiones singulares et extra communem legem fiunt; ergo propter illos actus non oportet habitus ponere, quia habitus solum dantur ad ordinarium operandi modum; superfluum enim videtur ad illos effectus, qui raro et extra legem fiunt, dari habitus, qui in multis erunt perpetuo otiosi, et in paucis ac in ipsis raro operabuntur. Exemplum accommodatum est de actu cognitionis prophetæ, qui in se quidem supernaturalis est, et nihilominus ad illum non datur habitus, quia rarus et extraordinarius est. Secundo, idem suadetur ex ratione, et modo operandi habituum, qui est ut ejus actio sub sit voluntati habentis, nam habitibus utimur cum volumus; at vero, licet habitus donorum infunderentur justis, non possent illis uti cum vellent, quia ille usus esse debet ex extraordinaria motione Spiritus Sancti; ergo ad tales actus non sunt ponendi habitus; nam semper sufficit actualis motio, quæ pro tunc, seu quamdiu durat, solet habere eamdem efficaciam quam habitus. Et confirmatur amplius; quia habitus infusi dantur ad agendum connaturali modo; isti autem actus nunquam fiunt connaturali modo, cum per extraordinariam motionem, et præter legem semper fiant. Tertio, argumentor, quia neque ex Scriptura, neque ex Patribus hi habitus colliguntur. In his autem rebus supernaturalibus, nihil asserendum est, quod revelatum vel traditum non sit. Antecedens de Scriptura probatur, quia tantum colligi solent hi habitus ex verbo Isai. 41: *Requiescat super eum spiritus Domini*, qua verbum *requiescat* videtur significare habitualem permanentiam; sed hoc non necessario significat infusionem habitus, sed assistentiam quamdam Spiritus Sancti ad movendum justum, quando oportuerit, ad similes actus. Sicut dici potest dæmon requiescere in peccatore, quem ad nutum suæ voluntatis mo-

vet, et ad hoc est paratus, etiamsi illi habitum non tribuat. Cætera autem verba Isaiae potius significat actum quam habitum; appellat enim illa dona spiritus, quia sunt motiones quædam quæ per Spiritum Sanctum fiunt. Et eodem modo loquuntur de his donis Patres libro præcedenti allegati. Et in cap. *Majores*, de Baptismo, et Clement. unic. de Summa Trinit., nulla fit mentio de donis, sed tantum de gratia, et virtutibus quæ dicuntur infundi quoad habitum. Solum Concilium Tridentinum dixit justificationem fieri per voluntariam susceptionem gratiæ et donorum. Verumtamen non est verisimile ibi loqui Concilium de specialibus donis Spiritus Sancti, cum de eorum actibus nullam mentionem in tota illa sessione fecisset. Loquitur ergo de donis generali significazione supra declarata, et statim videtur Concilium explicare illa dona esse fidem, spem et charitatem.

5. *Probabilius est de facto donorum habitus justis infundi simul cum gratia.* — Hæc quidem arguita convineat rem ad fidem non pertinere, sed esse incertam. Nihilominus tamen probabilius est infundi justis simul cum gratia habitus donorum, specie distinctos ab habitibus virtutum infusarum. Ita docet D. Thomas 1. 2, q. 68, per totam; Bonaventura, Richardus, et alii in 3, d. 24; Henricus, quodlib. 4, q. 23, et alii quos in superiori libro retuli. Qui omnes ponderant verbum Isaiae, *requiescat*, quod significat habitualem permanentiam, quia, sicut non dicitur spiritus venire ad aliquem nisi incipiat in illo aliquid operari, ita non dicitur requiescere in illo, nisi quia continue et semper aliquid in eo operatur. Et, sic etiam, communiter Theologi habitualem gratiam colligunt (ut supra vidi mus) ex illis verbis Christi: *Alium paracletum dabit vobis, ut maneat vobiscum;* et iterum: *Qui apud vos manebit, et in vobis erit;* et iterum: *Ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus.* Immeritoque comparatur requies Spiritus Sancti in justo cum habitatione dæmonis in peccatore; nam dæmon improprie, et solum secundum quamdam moralam estimationem, propter solum statum culpæ, dicitur habitare in peccatore, quia jus quoddam secundum ordinem divinæ justitiae in ipsum acquirit, non vero quia aliquid permanent possit in eo efficere. At Spiritus Sanctus dicitur venire ad hominem, quia in illo novo modo operatur; ergo quando ita venit ad hominem, ut in eo quiescat, permanentem in eo effectum habet, qui non potest esse

nisi habitus; ergo cum per hæc dona dicatur quiescere in homine, satis probabiliter colligitur illa esse habitus. Unde etiam fit esse habitus per se infusos; tum quia specialiter attribuuntur Spiritui Sancto, et per antonomasiam vocantur dona ejus, tanquam maxime gratis collata, hoc enim nomen doni præse fert, ut D. Thomas indicavit; tum quia

dantur ad elicendos actus per se et etiam in substantia supernaturales; et ex eisdem actibus, et ex modo quo per hæc dona fiunt, concluditur esse distinctos ab habitibus virtutum, ut satis explicatum est. Ratio autem ponendi hos habitus eadem est quæ de cæteris infusionis. Nam, sicut est regula generalis ad omnem actum supernaturalem esse possibilem habitum, ita etiam est generalis regula providentiae divinæ ad omnes actus supernaturales pertinentes ad justorum sanctificationem infundi proportionales habitus. Quæ ratio respondendo ad objectiones evidentior fiet.

6. *Solutio primæ rationis oppositæ sententia.* — *Solutio secunda.* — Ad primum, respondebit quod, licet, inter actus donorum, quidam, qui ab ordinariis legibus exorbitant, raro fiunt, nisi ex instinctu Spiritus Sancti, nihilominus non sunt illi adæquati actus horum habituum, sed per illos tanquam per notiores peculiarem modum operandi Spiritus Sancti per hæc dona explicamus; potest tamen et solet Spiritus Sanctus etiam in aliis materia virtutum, quæ vel sunt in præcepto vel in consilio, hoc peculiari modo hominem ad operandum movere, ita ut in eadem materia in qua posset homo operari ex virtute, tunc altiori modo ex dono operetur, ideoque isti habitus nec sunt otiosi, nec raro operantur, si justus in gratia multo tempore perseveret, et motibus Spiritus Sancti obtemperet. Ad secundum respondebit optime D. Thomas quod, licet actus donorum sint ex speciali motione Spiritus Sancti, nihilominus hos habitus requiri ut per illos reddatur homo facile mobilis ab Spiritu Sancto, quod non est ita intelligendum ac si isti habitus essent tantum dispositiones passivæ ad recipiendam motionem Spiritus Sancti, quia in hac motione homo non se habet mere passive, sed ita agitur ut etiam se agat eliciende actus ad quos movetur, et ideo indiget habitibus, quibus et potestatem et inclinationem accipiat ad illos actus, et ita fit facile mobilis ab Spiritu Sancto. Ad objectionem autem quia habitibus utimur cum volumus, respondemus hoc non obstare quominus in operibus gratiæ excitatio et motio Spiritus Sancti

Pergit dubium. — Unde, qui negant tam virtutes infusas morales quam habitus donorum, non putant esse necessaria dona quoad habitus, quia cum gratia non infun-

duntur; neque etiam quoad actus, nisi in quantum ipsi actus virtutum possunt esse in præcepto. Qui vero admittunt virtutes infusas, et non habitus donorem a virtutibus distinctos, etiam negabunt dona sub ratione donorum esse necessaria, quia ille modus operandi ex singulari motione Spiritus Sancti, non est necessarius ad salutem. Quidam vero, negantes dona distingui a virtutibus, distinguunt inter tria dona intellectualia, sapientiam, scientiam et intellectum, et alia quatuor moralia; nam hæc quatuor cum in re sint idem cum quatuor virtutibus moralibus, ita possunt dici necessaria, sicut ipsæ virtutes, et habere connexionem, et cum gratia, et inter se, sicut habent virtutes. De prioribus autem tribus donis, etiamsi infusa sint, negant esse necessaria, vel habere connexionem cum gratia, quia multi sunt Christiani justi, qui nulla pollent scientia vel sapientia, ut aperte tradit Augustinus, lib. 14 de Trinit., c. 1, et nihilominus per intellectum et prudentiam sunt sufficienter instructi ex parte intellectus ad salutem, et alioqui hæc dona intellectualia possunt facile manere in peccatore, quia non pendent ex bonis moribus, et fides videtur esse sufficiens illorum fundamentum.

9. *Sententiam S. Thomæ amplectimur.*—Sed nihilominus, supponendo hæc dona esse habitus infusos a cæteris distinctos, sententia D. Thomæ de necessitate et connexione illorum satis consequens est ad illud principium, et facile defenditur. Nam quia hæc dona peculiarem addunt perfectionem in ordine ad singularem motionem Spiritus Sancti, merito censentur propria filiorum Dei, in quibus Spiritus Sanctus inhabitat, quod ordo verborum Isaiæ indicat, cum præmittit: *Requiescat super eum Spiritus Domini.* Hinc ergo censentur habere connexionem cum gratia, et ab illa non separari. Non quia non possunt manere cum fide mortua, et illam juvare, sed quia illa ordinantur ad perfectionem propriæ salutis et fidei, quæ statui peccati non est consentanea. Unde etiam fit ut omnia dona etiam inter se sint commixa, saltem ratione gratiæ, in qua radicantur. Denique, ob eamdem connexionem cum gratia, dici possunt necessaria ad salutem, sicut gratia ipsa habitualis necessaria est. Dicitur autem necessaria, non quia per se cadat sub præceptum; nam præcepta non dantur de habitibus, sed de actibus; nec quia sine habitibus non possent fieri actus sufficiens ad salutem de potentia absoluta; sed quia secundum divinam ordinatio-

nem necessaria est, et homini præceptum est impositum se disponendi ad illam quando illa caret, et non repellendi illam quando illam habet. Dici etiam possunt necessaria dona ratione suorum actuum; in moralibus quidem, quia interdum tenetur homo sequi Spiritus Sancti instinctum; in intellectualibus vero, licet fortasse actus non sint necessarii per modum actus præcepti, possunt interdum esse necessarii per modum auxilii, ad fidem vel charitatem conservandam opportuni. Unde etiam fieri potest ut interdum teneatur homo intellectum et sapientiam postulare. Quapropter non est cur dubitemus, etiam indoctis et idiotis hominibus justis communicari hæc dona intellectualia, quoad habitum, quia etiam ad simpliciter credendum possunt pro sua capacitate illis donis juvari, vel ad apprehendendas convenienti modo res fidei, vel ad iudicium ferendum de earum convenientia et credibilitate, quamvis ob defectum specierum, et parentiam habitus, et consuetudinis, et doctrinæ non valeant vel obscuriora mysteria explicare, vel illa defendere. De qua re Augustinus supra loquebatur. Unde non tractat ibi de proprio dono sapientiæ, sed vel de sapientia Theologiæ, quam usu acquirimus, vel de sapientia et scientia, prout inter gratias gratis datas numerantur, ut exponit Sanctus Thomas 2. 2, quæst. 9, art. 1, ad 2.

10. *Probabilitas de numero donorum Spiritus Sancti.*—*Verior opinio.*—Ultimo supererat dicendum de numero donorum quoad habitus. Sed de hoc nihil est certum. Nam, licet ab Isaia septem dona numerentur, multi censem non esse necessarium illum numerum sumere, tanquam præcisum ac definitum, sed per septenarium illum numerum mystice fuisse plenitudinem quamdam donorum significatam, ut Ambrosius, Cyrus et alii Patres, allegati superiori lib., cap. 12, exponunt, vel ponit numerum certum pro incerto, ut ex illis tanquam præcipuis donis alia similia intelligantur. Et quamvis probabilius dicatur in omni proprietate septem nominata esse dona Spiritus Sancti, sicut illa in septem actibus supra explicavimus, ad quos omnes motiones Spiritus Sancti reducuntur; nihilominus necesse non est illis actibus septem tantum simplices habitus correspondere, nec etiam co-gimur, propter omnes actus distinctos, habitus etiam diversos ponere. Nam si quis dicat in potentia intellectiva eundem esse habitum doni, qui efficit actus sapientiæ, scientiæ et intellectus, solumque per diversos respectus

ratione distingui, sicut intellectus dividitur in rationem superiorem et inferiorem, non multum errabit, licet probabilius sit illis tribus actibus tres simplices habitus correspondere, quia et inter se habent sufficientem rationem distinctionis, quæ ex actibus et modo procedendi sumitur, et unusquisque in se habet sufficientem rationem unitatis, ad eum modum quo fides est unus simplex habitus in tota materia fidei. De aliis vero donis moralibus, licet merito revocentur ad quaternarium numerum, sicut quatuor virtutes cardinales numerantur, tamen, sicut virtutes non sunt quatuor habitus tantum (nam sub illis saltem quæ ad voluntatem pertinent, sub unoquoque membro continentur multi habitus; imo et variæ virtutes specie diversæ, ut sunt justitia, religio, fidelitas et plures aliae), ita de donis facile cogitari potest, ideoque quoad hunc numerum nihil est certum; quamvis de dono consilii probabilius sit esse unicum simpli- cem habitum circa totam materiam moralem; nam etiam virtus prudentiæ una esse censem tur juxta probabiliorum sententiam, propter connexionem omnium virtutum moralium in ordine ad prudentiam, et propter uniformitatem quamdam in modo judicandi ex eisdem principiis, quæ multo major in consilio ex motione Spiritus Sancti invenitur. De aliis vero tribus donis voluntatis, licet certum sit habitus illorum esse distinguendos ad modum trium virtutum cardinalium, nihilominus incertum est an unumquodque illorum sit collectio plurium habituum, vel unus tantum, qui propter eminentiam et excellentiam suam, et simpliciorem modum operandi ex motione Spiritus Sancti, sit veluti universale principium operandi in unaquaque materia virtutis. De qua re aliis iudicium relinquo, quia de illa nihil a Theologis dictum invenio.

CAPUT XI.

UTRUM PRÆTER HABITUS OPERATIVOS DETUR JUSTIS HABITALIS GRATIA AB ILLIS DISTINCTA ET IN IPSA ANIMÆ SUBSTANTIA IMMEDIATE INFUSA, TRACTATURQUE SENTENTIA NEGANS.

1. *Status questionis.*—Selet hæc quæstio a Theologis tractari sub hoc titulo, an gratia sanctificans distinguitur realiter a virtutibus, et specialiter a charitate. Nam de cæteris nulla est, neque esse potest controversia inter Catholicos, qui confitentur, moraliter peccando gratiam et charitatem amitti, non tamen fi-

dem et spem, nisi per quædam peccata illis specialiter contraria. Unde manifestum est gratiam esse rem aliquam a fide et spe distinctam. Quod non minus certum est de gratia sanctificante respectu moralium virtutum, vel donorum, quia hæc omnia a charitate distinguuntur, etiam ex sententia omnium qui illa infundi docuerunt. Ergo si gratia est idem quod charitas, necesse est ut etiam gratia ab illis donis distinguatur, vel si gratia sanctificans est a charitate distincta, multo magis a cæteris moralibus virtutibus, et donis distinguetur, quia nec virtutes morales, nec dona immediate respiciunt Deum, et ideo nullum illorum potest formaliter per se primo animam Deo gratam reddere. Tota ergo difficultas reducitur ad comparationem inter gratiam et charitatem.

2. *Prima opinio.*—In hoc ergo puncto, prima sententia est gratiam non esse aliam formaliter nisi charitatem, ac proinde in donis infinitis ex vi justificationis nullum esse præter ea quæ ad aliquid genus operationis immediate ordinantur. Ita docuit Alens., 3 part., quæst. 61 (alias 69), memb. 2, artic. 3; Richardus in 2, d. 26, art. 4, quæst. 4; Durandus, quæst. 4; Scotus, quæst. unic.; Gabriel, art. 2, conclus. 5; Major, quæst. 1; Bassol., d. 28, quæst. 4; Marsil., in 2, quæst. 17, art. 1. Citatur etiam Bonaventura, sed immrito, ut infra dicam. Et hanc sententiam late defendunt Vega, lib. 7 in Tridentinum, cap. 25; et Bellarminus, lib. 4 de Grat. et lib. arbitr., c. 6; et Gaspar Cassal., lib. 4 de Quadrupart. justit. In duabus autem videtur esse aliqua differentia inter hos auctores, nam Durandus indicat gratiam et charitatem neque re neque ratione distingui, et voces illas esse synonymas, quia esse gratum et esse charum idem sunt; primum autem facit gratia, et secundum charitas. Alii vero eas ratione saltem distinguunt per respectum ad diversos effectus, nam charitas, perficiendo formaliter hominem, facit illum bonum apud Deum, ac proinde valde diligibilem Deo, et hoc est esse gratum; simul vero reddit hominem diligentem seu dilectivum Dei, et sub hoc posteriori respectu vocatur charitas, sub priori autem vocatur gratia. Sicut ergo amabile et amatum, ut ita dicam, ratione saltem distinguuntur, ita gratia et charitas. Et ita sentiunt Scotus, Gabriel, Major et alii, qui consequenter dicunt tam gratiam quam charitatem immediate infundi voluntati, in quo cum illis convenit Durandus. Alii vero constituant saltem